

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VIII. Missorum Dominicorum dignitas, & munus, è Flodoardo, & Capitularibus. Alij à Missis discurrentibus, qui erant ministri tantùm. Cum Episcopis prospiciebant canonum executioni, & vulnus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

sticus vires ordinis sui obtinebit, & impudentia quorundam superborum Clericorum, que passim auctoritate canonica calcata auribus imperialibus molestiam ingerit, cessabit, & impunitas diversorum flagitiorum, que locum delitescendi nunc habet, non habebit, & alia multa que hactenus secus quam ecclesiastica disciplina docet incesserunt, ordinem suum Domino auxiliante servabunt. Sanè canones spreti erant, eò quòd synodo provinciæ non aditâ, contra præscriptum Concilij Francofordiensis & Antiocheni, Clerici ab Episcopo damnati Regem adibant. Ceterum post aditam synodum provinciæ, liberum erat cum literis Metropolitanis ad Principem accedere.

VI. Non est autem existimandum solis Presbyterorum, Canonicorum, & monachorum judiciis vacasse summum Capellanum & Regis Consistorium. Etenim canonum executionem & Capitularium constitutionum ab Episcopis Princeps exigere solebat, delegatis per provincias viris consultissimis, qui Missi Dominici vocabantur, quorum auctoritate, aut quæ per negligentiam peccata erant in canones, corrigebantur, aut si majorem operam desiderarent, ad Regem referebantur. Cum enim Princeps, etsi canonum executor non esset, attamen exactor esse deberet, suam auctoritatem unâ cum episcopali adjungebat, ut conjunctis studiis, & communi opera, paterni canones servarentur. Qua de re seriò monuit Episcopos Carolus Magnus in Capitulari Aquisgranensi, quo certa quædam Capitula è canonibus petita servanda præscripsit Episcopis: *Vt magnæ devotionis studio hortentur & compellerent greges sibi creditos ut firma fide & infatigabili perseverantia intra paternas sanctiones se contineant. In quo operis studio, inquit, sciat certissime sanctitas vestra nostram vobis cooperari diligentiam. Quapropter & nostros ad vos direximus Missos, qui ex vestri nominis auctoritate unâ vobiscum corrigere que corrigenda essent. Sanè munus Missorum eò se porrigebat, ut discimus ex Capitulari Ludovici Pij, ut si forte Episcopus aut Comes aliquid negligentius in suo ministerio egerit, per istorum admonitionem corrigatur.*

VII. Si auctoritatis istius rationem investigemus, ea erit in promptu è Iustiniano, qui canonum custodiam Principibus commissam docuit. Eandem tamen sententiam illustriùs & pro sua dignitate magnificentius expresserunt Reges nostri, quæ paucis explicanda sunt, ne quis in Capitularium lectione impingat. Docet Ludovicus Pius in Admonitione generali ad utriusque ordinis homines, id est, Episcopos & Comites, Reges à Deo constitutos, ut Ecclesiæ & Regni

curam gerant; summam autem ministerij hujus ita in persona Regum consistere, ut divina auctoritate & humana ordinatione per partes divisum sit, Episcopis nempe & Comitibus, & unusquisque in suo loco & ordine partem ministerij regij habeat. Unde apparet, inquit Ludovicus, quòd ego omnium vestrum admonitor esse debeo, & omnes vos vestri adjutores esse debetis. Nec enim ignoramus quid unicuique vestrum in sibi commissâ portione conveniat: & ideo prætermittere non possumus quin unumquemque juxta suum ordinem admoneamus. Statim verò monet Episcopos ut in ministerio suo accuratè versentur; & subjungit, ut quantum ad vestrum ministerium pertinet, nobis veri adjutores in administratione ministerij nobis commissi existatis, ut in judicio non còdemnari pro nostra & vestra negligentia sed potius pro utrorumque bono studio remunerari mereamur. Deinde Comites admonet ut vicissim partem ministerij sibi commissi fideliter peragant; hoc inter Episcopos & Comites discrimine constituto, quòd illis à divino numine commissâ sit ministerij sui cura, Comitibus verò ex regio mandato, ut docuit capite tertio. Eo enim sensu explicanda sunt illius capitis verba, divina auctoritate & humana ordinatione, ut suprâ indicavi. Quare mirum nemini esse debet, si adeo diligenter rebus ecclesiasticis se Reges Francorum impenderent, cum eas ad ministerium suum pertinere existimarent; scilicet ut admonitores se præstarent, quò Episcopi ministerium suum juxta canones peragerent, & in eo capite ministerij regij adjutores essent. Monitionis autem ea vis erat, ut effectus verba se sequeretur, & poena in contumaces; quemadmodum videre est tum alibi, tum in hoc Capitulari, quo ministerij sui Comites commonentur, perinde ac Episcopi.

VIII. Missi autem Dominici summæ dignitatis & prudentiæ viri, ex utroque ordine à Principe delecti, diligenter inquirebant quid Episcopi, Abbates, Comites, & Abbatissæ per singulos pagos agerent, & undecunque necesse fuisset, tam regias, quam Ecclesiarum Dei justitias, viduarum quoque, & orphanorum, sed & ceterorum hominum inquirerent & perscrerent, ut loquitur Flodoardus. Quæ ad Missorum legationem pertinerent, passim in libris Capitularium occurrunt: qui à Missis discurrantibus distinguendi sunt, quorum munus erat mandata Principis deferre per provincias. Missorum Dominicorum usus (qui unâ cum Episcopis canonum executioni in parrocijs & monasteriis invigilabant, aut Regem de contemptu monebant, ut ipse corrigeret perperam gesta) litibus illis obviam ibat quæ hodie de canonum & au-

Capitulari Aquisgranensi an. 759.

Capitulari Ludovici Pij, an. 843.

Capitulum 1. c. 2. edictio Capitulari. Sed quantum complectitur in prævidentia nostram modestitatem ad

loc. capitulari in fine sibi & Regibus curam gratiam

Capitulari Ludovici Pij c. 4. Sed compendium summe hinc ministerij in ministerio videtur, & deinde ordinatione, ut per partes dicitur, ut ipsi in ministerio sui sui & cetera quæ nostri ministerij habere cupimus.

c. 4. c. 6.

Flodoardus. Hist. Rem. l. 1. c. 11. Pile Baldi in an. 1. Ludovici per. p. 91. n. 41.

Capitulum 1. c. 11. c. 2. 1. 1. c. 71. B. alibi passim.

Cont. 1. c. 1. & Capitulum in eodem synodo per passim.

toritatis abusu instituuntur. Ceterum Principis auctoritatem ad exigendam à Clero & plebe canonum observantiam æquè commendat, eo solo discrimine inter utrumque agendi modum, quòd prior sollicitiorem curam & magis assiduam requirat, & vulnus impediatur; hic negligentius se gerat, reclamantem aliquem expectet, atque post vulnus remedium parat.

IX. His temporibus etiam Presbyteros regum auxilium adversus Episcopos implorasse patet ex Capitulari Caroli Calvi Tolosæ dato anno DCCCXLIV. quo vexationibus illis, quibus Presbyteri Septimaniæ ab Episcopis suis premebantur, egregiè prospicit; modum qui in visitandis paræciis ab eis tenendus sit, & sumptuum quantitatem præscribit. Imò verò prohibet Episcopis ne Presbyterorum rusticanas paræcias lucri inhonesti causa dividant; sed si populi necessitas id exegerit, consilio canonico eam divisionem peragant. Ceterum capituli octavi verba expendenda sunt, quæ regis potestatis vigorem in rebus ecclesiasticis ostendunt: *Vt Episcopi sub occasione, quasi auctoritatem habeant canonum, his constitutis excellentiæ nostræ nequaquam resultent, aut negligant; sed canones potius ut intelligendi sunt intelligere & in cunctis observare procurent. Quia si aliter fecerint, omnimodis & qualiter canones fidelium decimis agendum statuunt, & qualiter intelligi & observari cum mansuetudinis nostræ decreto debeant, synodali dyjudicatione & nostrâ auctoritate regia doceantur.* Videtur nescio quam decimarum interversionem Episcopis comminari, si à canonibus & regis decretis desistant. Qui locus, ut existimo, in eam rem est singularis, ut cum Magistris nostris loquar.

CAPVT VIII.

Synopsis.

I. Sub tertia dynastia Regibus, antiquorum canonum desiderium urgebat, ut patet ex Concilio apud Ansam, in quo definitum est illud privilegium non esse ratum quod canonicis non solum non concordaret sed etiam contraret sententiis. Patet etiam de Glabro; qui recitat offensionem Gallicanorum Episcoporum, quòd invito Turonensi Episcopo, ad preces Fulconis Comitris Basilica consecrata fuisset à Legato, jussu Romani Pontificis, contra canones.

II. Glaber de Ioanne Antipapa non est intelligendus, sed de Ioanne XVIII.

III. Explicatur verba illa Glabri, Papam & Fulconem schisma creavisse. Schisma, est secessio à communione Ecclesie, ob quæstiones de disciplina, Hæresis, ob quæstiones de fide, à Basilio, Schisma desinit in hæresim; non solum quòd schismati sæpe hæresis adiungitur; sed etiam quòd ipsum schisma, si inveteratum sit, in hæresim vertitur.

IV. Id docetur à canone v. r. Concilij CP. Qui explicatur, & conciliatur cum canone Basilij, rejecta conciliatione Balsanonis. Basilius agit de schismate nondum desperato. Canon v. r. de perinaci & ab Ecclesia condemnato. Emendatus canon v. r. à Nicolao. Novatiani & Quartadecimani damnati ut heretici, & plures alij, ob quæstiones disciplina, quia Ecclesiam contemnebant, cuius auctoritas in Scripturis commendatur.

V. Qui sint canonici Episcopi in dicto canone sexto. Corrigendus locus, & rescribendum variorum. Emendatus etiam obiter locus Concilij Chalcedonensis. *Canonici sunt Episcopi ejusdem communionis, Latini Communicatores. Confirmatur hæc emendatio è versione canonis quæ exiit in epistola Nicolai I.*

VI. Ex ijs quæ dicta sunt illustratur locus Glabri qui schisma vocat dissidium Pape & Episcoporum in causa canonica. Schisma ea significatione usurpatum à Benedicto IX. à Synodo Anglicana, Hincmaro, & Ivone.

VII. Quomodo se gerent Gallicani Episcopi in retinendis canonibus adversus nova rescripta. Id ostenditur ex privilegio concesso à Paschali II. Henrico Imperatori. Concilium Viennense damnat privilegium; & minatur secessionem, ni Paschalis illud revocet. Galli modestius se gerunt. Perseverandum in obedientia Papa docent, & parendum ijs quæ pertinent ad Cathedram, cetera non admittenda.

VIII. Ivo negat de Pontifice iudicium suscipiendum, nisi à fide aberraret. Si quid tamen ab eo decernatur incommodum Ecclesie Gallicane, synodos cuiusque provincia id correduat, salva reverentia Ecclesie Romana.

I. POST annum millesimum, sub tertia Regum nostrorum dynastia, non deferuit apud Gallos servandorum canonum desiderium, quo decessores flagrant: nec cessavit usus ille antiquus ab avis usurpatus, quo aut Ecclesia synodica deliberatione sibi prospiciebat, cum rebus per obreptionem decretis Romæ assentiri non possit; aut regio patrocinio se committebat, ut executionem impediret.

Synodici decreti ejusce generis illustre exemplum peti potest ex Concilio apud urbem Ansam, in diocesi Lugdunensium sitam, ab Episcopis trium provinciarum, Lugdunensis scilicet, Viennensis, & Tarantasiensis, habito anno M. XXV. cujus verba referam ex Tabulario Ecclesie Matifconensis, unde etiam illa hausit Iacobus Severinus, eaque edidit in Chronologia Archiepiscoporum Lugdunensium Num. LXVII. Ex quibus discet lector quam constanter se gerent illius ætatis Episcopi ad retinenda jura sua canonibus Conciliorum generalium munita adversus gratiosas monasteriorum exemptiones rescriptis Romanorum Pontificum concessas. Anno M. XXV. dominice incarnationis convenerunt apud Ansam in Ecclesia sancti Romani, causâ Concilij, Archiepiscopi, cum pluribus Episcopis, scilicet Burchardus Lugdunensis Archiepiscopus, alius Burchardus Archiepiscopus